

UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA
ȘCOALA DOCTORALĂ ȘTIINȚE SOCIALE ȘI ALE EDUCAȚIEI

Cu titlu de manuscris

CZU 352.08:004:35.072.1(478)(043)

GOTIȘAN NICOLAI

**ORGANIZAREA ȘI PRESTAREA SERVICIILOR PUBLICE LA NIVEL
LOCAL ÎN CONTEXTUL DESCENTRALIZĂRII ADMINISTRATIVE**

**SPECIALITATEA: 563.02. – ORGANIZAREA SI DIRIJAREA ÎN INSTITUTIILE
ADMINISTRATIEI PUBLICE; SERVICII PUBLICE**

Rezumatul tezei de doctor în științe administrative

CHIȘINĂU, 2023

**Teza a fost elaborată în cadrul Școlii Doctorale Științe Sociale și ale Educației
a Universității de Stat din Moldova**

Conducător științific:

SÎMBOTEANU Aurel, doctor în științe politice, conferențiar universitar

Componența Comisiei de îndrumare:

1. **POPOVICI Angela**, doctor, conferențiar universitar
2. **SOLOMON Constantin**, doctor habilitat în științe politice, profesor universitar
3. **DULSCHI Silvia**, doctor în științe istorice, conferențiar universitar

Componența Comisiei de doctorat :

1. **SOLOMON Constantin**, doctor habilitat în științe politice, profesor universitar, Universitatea de Stat din Moldova - *președinte*
2. **SÎMBOTEANU Aurel**, doctor în științe politice, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova - *conducător de doctorat*
3. **CORNEA Sergiu**, doctor habilitat în științe politice, conferențiar universitar, Universitatea de Stat „B. P. Hajdeu” din Cahul - *referent*
4. **BOGUȘ Angela**, doctor în economie, conferențiar universitar, Academia de Studii Economice din Moldova - *referent*
5. **POPOVICI Angela**, doctor în științe istorice, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova - *referent*
6. **BRÂNCOVEANU Romica**, - lector universitar, Universitatea de Stat din Moldova, *secretar al Comisiei de doctorat*

Susținerea va avea loc pe 19 octombrie 2023, ora 14.00, în sala 106, în ședința Comisiei de doctorat din cadrul Universității de Stat din Moldova (MD 2070, mun. Chișinău, str. Ialoveni, 100).

Teza de doctor și rezumatul pot fi consultate la Biblioteca Universitară a Universității de Stat din Moldova, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, precum și pe pagina web a ANACEC (<https://www.cnaa.md/>).

Rezumatul a fost expediat pe 15 septembrie 2023.

Președintele Comisiei de doctorat :

SOLOMON Constantin,

doctor habilitat în științe politice, profesor universitar

Secretar al Comisiei de doctorat:

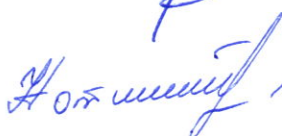
BRÂNCOVEANU Romica,

lector universitar

Autor:

GOTIȘAN Nicolai

CUPRINS

BAZELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII.....	4
CONȚINUTUL CERCETĂRII.....	10
CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI.....	22
BIBLIOGRAFIE	26
LISTA PUBLICAȚIILOR AUTORULUI LA TEMA TEZEI	29
ADNOTARE.....	30
ANNOTATION.....	31
АННОТАЦИЯ.....	32

BAZELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța temei de cercetare se datorează necesității de a căuta modele moderne inovatoare de furnizare a serviciilor publice locale în contextul reformării și modernizării administrației publice și al construirii unui sistem național modern de servicii publice în Republica Moldova care va corespunde standardelor europene pentru organizarea și furnizarea serviciilor publice de înaltă calitate.

Importanța acestei teme de cercetare a crescut după semnarea și ratificarea de către Republica Moldova a actelor internaționale precum „Acordului de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte” în anul 2014 [4]; aprobarea la 19 iunie 2022 a cererii oficiale a Republicii Moldova de aderare la Uniunea Europeană în statutul de țară-candidat [10]; adoptarea de către Parlamentul European la 19 aprilie 2023 a unei rezoluții privind începerea negocierilor până la sfârșitul anului 2023 privind aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană [11].

Valoarea temei de cercetare la etapa actuală se datorează sinergiei a trei factori care determină gradul de modernizare a sistemului național de servicii publice.

Primul factor este tendința de alegere a modernizării europene a Republicii Moldova. Analiza experienței istorice a țărilor Uniunii Europene în construirea unui sistem european unitar și echilibrat de servicii publice oferă Republicii Moldova o oportunitate extraordinară de a prelua, adapta și construi propriul sistem progresiv, de orientare națională, de servicii publice fără investiții suplimentare financiare, organizaționale și de timp.

Al doilea factor este cercetările privind procesele naționale de organizare și prestare a serviciilor publice în contextul reformei și descentralizării administrației publice în Republica Moldova în vederea sincronizării și adaptării sistemului național de servicii publice la sistemul paneuropean. Căutarea unor modele moderne și eficiente pentru prestarea serviciilor publice locale; corelație optimă dintre volum și calitate a serviciilor publice locale organizate și prestate; cercetarea factorilor interni și externi pozitivi și negativi care au o influență asupra procesului de organizare și prestare a serviciilor publice locale de către autoritățile publice locale reprezintă stimulente organizaționale, politice, financiare și economice puternice pentru cercetarea științifică în acest domeniu. Aprobarea de către Guvernul Republicii Moldova la 15 martie 2023 a Strategiei de reformă a administrației publice pentru anii 2023-2030, reprezintă o motivație suplimentară pentru studierea proceselor de organizare și prestare a serviciilor publice locale. [9]

Al treilea factor care determină gradul înalt de importanță al acestei cercetări este prezența potențialului ascuns în conținutul politicii de dezvoltare regională, în special în domeniul stimulării activităților motivaționale ale organelor publice locale în prestarea unor tipuri de servicii publice locale de înaltă calitate, fezabile din punct de vedere economic, bazate științific. Aprobarea Hotărârii Guvernului privind Strategia Națională de Dezvoltare Regională a Republicii Moldova 2022-2028 din 26 ianuarie 2022 fundamentează această teză. [8]

Actualitatea studierii procesului de organizare și prestare a serviciilor publice locale de către autoritățile publice locale în contextul reformei și descentralizării administrative va putea extinde perspectivele de modernizare a administrației publice ca fiind cel mai important subiect instituțional al sistemului național de servicii publice.

Gradul de studiere și descrierea situației a temei de cercetare sunt prezentate de totalitatea studiilor multidirecționale de cercetare a sistemului serviciilor publice reflectate de știința națională și străină. Pe baza rezultatelor analizei lucrărilor științifice pe tema serviciilor publice, am identificat următoarele aspecte relevante acestei teme. Principalele includ studii privind evoluția sistemului de servicii publice, probleme de actualizare și sistematizare a conținutului conceptului de bază de „servicii publice” și derivatele acestuia, precum și probleme de construire a unui sistem de clasificare universală a serviciilor publice. Sunt sintetizate cercetările privind reformarea sistemului de servicii publice și sincronizarea acestui proces cu descentralizarea sistemului de management. Sunt studiate cercetările privind dezvoltarea sistemului serviciilor publice în aspectele istorico-juridice și administrativ-statal. Sistematizate cercetările privind mecanismele juridice de reglementare și suport instituțional obiectual al procesului de organizare și prestare a serviciilor publice.

Analiza etimologică a conținutului conceptului de „serviciu public” și studiul evoluției sistemului de servicii publice se reflectă în lucrările unor cercetători precum Sauter V. [145], Grout Paul [116], Karel Davids [102], Gilles Guglielmi [117], Platon M. [138,139], Sîmboteanu A. [154, 155], Dinca D. [106], Tincu V. [158], Bivol V. [95], Manda L. și Manda S. [123], Avanesova G.A. [172], Pogrebinskaia V.A. [250], Tereshchenko L.K. [271], Ponkin I.V. [251, 252], Kostiukov A.N. [228], Bartsits I.N. [178].

Problemele actualizării, sistematizării și clasificării serviciilor publice au fost analizate în lucrările lui J. Le Grand [121], V. Sauter [145], J.M. Pontier [253], Kandrina N.A. [222], Tihomirov Iu. A. [274], Melanina E.N. [235], Tereșenco L. K., [271], Profirii A. [142], Parlăgi A., Iftimoaie K. [136]

Studiul mecanismelor de reglementare juridică și de prestare a serviciilor publice prin acte legislative a fost realizat de Helmut Wolmann și Gerard Marcou [170], Sîmboteanu A. [152], Alexandru I. și Matei L. [84], Iorgovan A. [119], Trif N. [164, 165], Bordian M. [96], Putilo N.V. [254], Grițenco E.A. [207], Vasilieva A.F. [189].

Analiza reformei, modernizării și descentralizării administrației publice a sistemului de servicii publice și studiul descentralizării ca proces de stimulare a organizării și prestării de servicii publice de înaltă calitate se reflectă în lucrările lui Cihladze L.T. [284], J. Wedel [193], Breban [185], M. Evans [111], R. Drago [210], J. Davis [103, 211], Sîmboteanu A. [151], Manda C. și Manda S. [123], Nistor L. [132], Alexandru I. și Popescu-Slaniceanu I. [82], Mocanu V. [125, 126], Castrașan T. [98], Cercasov A. [283], Kutinaev I. D. [281].

Rolul și influența organelor guvernamentale centrale asupra procesului de organizare și prestare a serviciilor publice locale au fost studiate în cadrul lucrărilor Dugi L. [108], Wölker M. [167], Achtenberg N. [85], Kilin A.F. [226], Richter I. și Schuppert G.F. [256], Dillinger W. [105], Ruchelman L. [143], Osborn D. și Gebler E. [135], Sîmboteanu A. [152, 153], Tincu V. [158], Osadci A. și Furdui V. [134].

Cercetarea domeniului modernizării, optimizării sistemului de servicii publice este reflectată în lucrările lui Sadler D. [262], Greve K. [115], Macicoviț L. [122], Kurliandscaia G.I. [230], Georgița T. [114], Bejenaru C. [91], Porcescu N. [141], Novac N., Cerbu A. [133].

Influența politicii bugetare și financiare a statului asupra sistemului serviciilor publice este analizată în lucrările lui Stephen J. Bailey [8 7, 90], Zhd. Wilson [169] , Wadhwani E.G. [168], Tincu V. [159].

În urma sintetizării cercetărilor științifice s-a constatat că organizarea și prestarea serviciilor publice locale necesită o studiere, generalizare și sistematizare ulterioară. Domenii importante de cercetare sunt: analiză comprehensivă a bazei teoretice și științifice consacrate reglementării normativ-juridice a sistemului instituțional al serviciilor publice; studierea factorilor de modernizare, optimizare a subiectelor organizării și prestării serviciilor publice; analiza conținutului și structurii politicii bugetare și financiare a statului în domeniul serviciilor publice; corelația dintre volum și calitate a serviciilor publice organizate și prestate; potențialul resurselor regionale pentru sporirea capacității administrative a autorităților publice locale în vederea asigurării calității serviciilor publice locale etc.

Aceste concluzii au determinat conținutul scopului și obiectivelor studiului pe tema prezentată în domeniul organizării și prestării serviciilor publice locale de către autoritățile publice locale în contextul reformării și descentralizării administrației publice din Republica Moldova.

Scopul și obiectivele cercetării. *Scopul* prezentului studiu este analiza comprehensivă a procesului de organizare și prestare a serviciilor publice locale orientate la satisfacerea nevoilor populației prin îmbunătățirea activităților autorităților publice în contextul reformei și descentralizării administrative a administrației publice din Republica Moldova.

Pentru realizarea scopului au fost trasate următoarele **obiective**:

1. Explorarea fundamentelor teoretice ale procesului de organizare și prestare a serviciilor publice locale în contextul reformei și descentralizării administrative a administrației publice.
2. Analiza bazei metodologice a cercetărilor actuale privind serviciile publice locale în vederea abordării cuprinzătoare a studiului acestei teme.
3. Efectuarea unei analize comparative a evoluției și stării actuale a serviciilor publice locale în diferite țări europene.
4. Studierea cadrului legal de reglementare a mecanismului de prestare a serviciilor publice de către administrația publică locală din Republica Moldova.
5. Efectuarea unei analize cuprinzătoare a cadrului instituțional al procesului de organizare și prestare a serviciilor publice locale în Republica Moldova.
6. Analiza factorilor interni și externi ai modernizării serviciilor publice locale în administrația publică locală în contextul descentralizării administrative a administrației publice din Republica Moldova.
7. Evaluarea impactului politicii bugetar-fiscale asupra capacității administrative de organizare și prestare a serviciilor publice locale de către administrația publică locală din Republica Moldova.

8. Efectuarea unei analize cuprinzătoare a sistemului regional de servicii publice locale din UTA Găgăuzia și identificarea particularităților de organizare și prestare a acestora în condiții descentralizării administrative.

9. Analiza tendințelor actuale în dezvoltarea serviciilor publice în contextul implementării strategiilor moderne de dezvoltare regională, descentralizării administrației publice și modernizării sistemului de servicii publice în Republica Moldova.

Ipoteza cercetării se bazează pe afirmația că în condițiile actuale, odată cu creșterea rolului serviciilor publice locale în modernizarea vieții sociale, trebuie construit un sistem eficient care să țină cont de mecanismele și factorii de funcționare a sistemului național de servicii publice.

Metodologia studiului derivă din scopul și obiectivele care au determinat instrumentele metodologice ale cercetării. Studiul aplică metode de cercetare universale, științifice generale, specifice, tradiționale și inovative, caracteristice științei administrației care reprezintă o sinteză a metodelor de cercetare teoretică (analiza și sinteza, comparația, abstracția și specificarea, generalizarea și formalizarea, inducția și deducția, idealizarea și analogia) și empirică (analiza datelor statistice și reglementărilor, problematizarea și formularea de ipoteze, observația).

Metoda organizațional-structurală a fost aplicată în cercetarea structurii instituționale a sistemului de servicii publice locale și în identificarea seturilor invariabile de relații între subiecții organizării și prestării serviciilor publice locale. Astfel, metoda a făcut posibilă identificarea unei consistențe structurale comune a subiecților organizării și prestării serviciilor publice locale în proprietăți inovatoare dobândite de formare a sistemului.

Metoda funcțională a facilitat analiza caracteristicilor funcționale ale actorilor care organizează și prestează servicii publice locale, contribuind la dezvăluirea în dinamică a funcționalității întregului sistem de servicii publice, precum și analiza tiparelor sistemului serviciilor publice locale.

Metoda istorică a fost aplicată pentru un studiu cuprinzător al genezei și evoluției interpretărilor de bază ale conceptelor: „serviciu public”, „serviciu public local”, „serviciu public de stat”. De asemenea, această metodă a fost utilizată pentru a analiza evoluția cadrului juridic al Republicii Moldova; a studia dinamica structurii instituționale a subiectelor de organizare și prestare a serviciilor publice; a analiza formarea și dezvoltarea sistemului regional de servicii publice al UTA Găgăuzia.

Metoda comparativă a ajutat la evidențierea particularităților sistemului european de servicii publice din țările UE și a sistemului regional de servicii publice al UTA Găgăuzia. Metoda a fost aplicată pentru a compara diferite abordări conceptuale ale definiției de „serviciu public”, precum și în analiza diferitelor abordări ale paradigmei de clasificare a serviciilor publice.

Metoda normativ-juridică a permis înțelegerea naturii și cauzelor disonanței extrasistemice dintre actele juridice ale Parlamentului Republicii Moldova și actele normative ale Adunării Populare a UTA Găgăuzia. Prin aplicarea acestei metode a fost posibilă dezvăluirea incompletitudinii procesului de optimizare a structurii instituționale a Comitetului Executiv al UTA Găgăuzia.

Metoda de analiză logică și cauzală a permis înțelegerea necesității de sincronizare a sistemului național de servicii publice din Republica Moldova cu sistemul pan-european de servicii publice și identificarea relațiilor

cauzale între calitatea politicilor naționale de reformă a administrației publice locale, volumul serviciilor publice locale și starea calității acestora.

Analiza sistemului, împreună cu *metodele empirice de analiză, observare, identificare a singularului și universalului*, precum și *generalizarea ulterioară și concluzia justificată*, au permis un studiu cuprinzător al sistemului de servicii publice din Republica Moldova.

Noutatea științifică a studiului constă în faptul că cercetarea științifică prezentată conține trăsături distinctive față de studiile realizate anterior pe tema organizării și prezentării serviciilor publice locale de către autoritățile publice locale. Esența noutății cercetării constă în încercarea autorului de a identifica regularitățile de funcționare a sistemului de servicii publice la diferite niveluri administrativ-statale: la nivel european; în țările cu un sistem dezvoltat de servicii publice; în țările cu statut de formare și adaptare a sistemului național de servicii publice cu sisteme interstatale de servicii publice. Deosebit de importantă este abordarea factorilor complecși pentru analiza funcționării sistemelor naționale și regionale de servicii publice în Republica Moldova în perioada de reformare și descentralizare a administrației publice și implementării reformelor instituționale și administrativ-teritoriale.

Problema științifică importantă soluționată rezidă în cercetarea sistemică a procesului de organizare și prestare a serviciilor publice la nivel local și conține fundamentarea științifică și analitică a concluziilor privind rolul sistemului instituțional al administrației publice din Republica Moldova în organizarea și prestarea serviciilor publice locale, în condițiile unui sistem național agregat de servicii publice, influențat de diferiți factori de dezvoltare interni și externi, staționari și variabili.

Semnificația teoretică a cercetării procesului de organizare și prestare a serviciilor publice de către administrația publică locală constă în aprofundarea, extinderea și generalizarea conceptelor fundamentale despre sistemul de servicii publice, cum ar fi „serviciu”, „serviciu public”, „serviciu public local”, „subiect instituțional al serviciului public”, „factor de organizare” și „factor de prestare” a serviciului local. Pe parcursul studierii au fost studiate legile de funcționare a sistemului de servicii publice locale în funcție de raportul dintre volumul și calitatea serviciilor publice locale furnizate. A fost analizată structura sistemului instituțional al serviciilor publice locale din Republica Moldova, investigată relația dintre autoritățile publice locale și serviciile descentralizate și desconcentrate în organizarea și prestarea serviciilor publice locale din Republicii Moldova.

Valoarea aplicativă a studiului constă în identificarea și generalizarea experienței practice de funcționare a sistemelor regionale de servicii publice, elaborarea propunerilor care stau la baza introducerii unor ajustări în cadrul legislativ care reglementează competențele autorităților publice locale de nivelul 1 și 2. Studiul a sintetizat concluziile practice pentru reprezentanții autorităților publice locale cu privire la factorii și mecanismele de organizare și prestare a serviciilor publice locale în condițiile reformării și descentralizării administrației publice. Au fost relevate particularitățile cadrului instituțional și specificul conținutului serviciilor publice regionale ale UTA Găgăuzia, care au o semnificație aplicativă în problemele de sincronizare și ajustare a interacțiunii dintre administrația publică centrală și administrația publică locală din Republica Moldova.

Rezultatele științifice propuse pentru susținere constă în fundamentarea tezei că sistemul de servicii publice din Republica Moldova este un sistem social funcțional pe mai multe niveluri, influențat de diferiți factori de mediu naționali și internaționali. Structura tezei propuse include următoarele afirmații:

- tendința de integrare a Republicii Moldova în comunitatea țărilor europene presupune implementarea unei sincronizări ai politicilor structurale, funcționale, legislative, instituționale, financiare, de dezvoltare regională realizată de administrațiile publice centrale și locale în vederea modernizării sistemului național de servicii publice;

- funcționalitatea eficientă a sistemului serviciilor publice locale determină modernizarea cadrului normativ al Republicii Moldova, care asigură funcția de reglementare a activității administrației publice centrale, inclusiv a serviciilor deconcentrate și descentralizate și administrației publice locale.

- structura instituțională rațională a administrației publice locale stă la baza raportului optim dintre volumul și calitatea serviciilor publice locale în contextul reformării și descentralizării administrației publice.

- consolidarea capacității administrative a subiecților administrației publice centrale și locale stimulează politica motivațională de optimizare și reformare a sistemului de servicii publice.

- formularea unei politici bugetar-fiscale și regionale bazate științific care determină perspectiva de modernizare a serviciilor publice.

Implementarea rezultatelor științifice a fost realizată sub aspect teoretic și empiric. Aspectul teoretic a inclus efectuarea cercetării și furnizarea rezultatelor sub formă de publicații științifice, precum și participarea la conferințe științifice și practice naționale și internaționale pe tema serviciilor publice locale. Rezultatele cercetării practice au fost obținute de autor pe parcursul a cinci mandate de primar, pe parcursul a 8 ani de activitate în calitate de președinte al Asociației Primarilor din UTA Găgăuzia, participării la proiectele CALM și ședințele comisiilor speciale ale Adunării Populare și Comitetului Executiv al Găgăuziei pentru elaborarea actelor normative, asigurarea funcționalității sistemului regional de servicii publice.

Structura tezei constă din adnotare, introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 292 titluri, 19 diagrame, 5 tabele, 7 anexe, 150 pagini text de bază, 33 pagini text partea suplimentară. Rezultatele obținute sunt publicate în 7 lucrări științifice.

Cuvinte cheie: servicii publice, serviciile publice locale, descentralizare, administrație publică, autonomie locală, Republică Moldova, autorități publice locale, Carta europeană a autonomiei locale.

CONȚINUT DE CERCETARE

Introducerea conține informații despre relevanța subiectului și a temei cercetării; gradul de cercetare și publicații pe această temă; scopurile și obiectivele studiului; ipoteza și metodologia de cercetare; noutate științifică; formularea problemei științifice de rezolvat; semnificație teoretică și valoare practică; rezultate științifice prezentate pentru protecție și implementare; rezumatul secțiunilor studiului.

Capitolul 1 „Aspecte istoriografice și teoretico-metodologice ale cercetării serviciilor publice” cuprinde trei capitole care relevă geneza și evoluția interpretărilor conceptuale ale conceptului de „servicii publice, parametrii experienței europene în organizarea și prestarea serviciilor publice locale, precum și fundamentele metodologice și tendințele cercetării contemporane a sistemului serviciilor publice locale.

Subcapitolul 1.1. „Geneza și evoluția interpretărilor conceptuale ale „serviciilor publice”: aspecte istoriografice” cuprinde două aspecte ale studiului. Primul aspect include cercetări în domeniul genezei și evoluției conceptului de „serviciu public” prin prisma diferitor doctrine conceptuale (administrativă, juridică, culturală, socială, economică, politică, ideologică); domenii de cunoaștere, abordări de analiză, obiective de cercetare, concepte și interpretări. Al doilea aspect relevă experiența practică de organizare și prestare a serviciilor publice în țări cu diferite niveluri de dezvoltare și funcționare a sistemelor naționale de servicii publice.

A fost actualizată importanța unei cercetări comprehensive ale serviciilor publice ca factor de modernizare care afectează gradul de competitivitate al Republicii Moldova în organizarea și prestarea serviciilor publice de înaltă calitate pe scena mondială. Analiza interpretării enciclopedice a conceptelor de „servicii publice” și „servicii publice locale” este realizată în domenii conexe de cunoașterii și prin prisma diferitor teorii și concepte științifice.

Studiul serviciilor publice din țările europene în cadrul spațiului istorico-geografic, financiar-economic și socio-cultural al UE este prezentat în două direcții. În primul rând, se face o analiză a surselor oficiale europene (Cartea Verde a Comisiei Europene, actele Uniunii Europene, actele juridice ale țărilor UE) privind interpretarea conceptului de „serviciu public”. În continuare, sunt analizate cercetările din știința serviciilor publice europene în domeniile sincronizate în funcție de obiectivele acestui studiu. Aceste domenii de cercetare includ evoluția serviciilor publice; factorii care determină dezvoltarea serviciilor publice în diferite epoci istorice, reglementarea juridică a acestora și abordările de clasificare; modernizarea, descentralizarea și concentrarea serviciilor publice; procesele de privatizare și susținerea financiară a organizării și prestării serviciilor publice în cadrul „ghișeului unic”.

În continuare se analizează lucrările cercetătorilor ruși în domeniul organizării și prestării serviciilor publice, prezentate prin studiile analitice care compară sistemele de servicii publice din țările europene și Federația Rusă: studii administrative și juridice privind prestarea serviciilor publice în Germania și Rusia [43], o analiză comparativă a sistemelor de servicii publice din Franța și Rusia [52, 54].

Analiza studiilor privind serviciile publice realizate de cercetătorii din România și Republica Moldova a condus la concluzia cu privire la temele similare de cercetare. Este vorba atât de accentul științific pus pe studierea rezultatelor practice ale organizării și prestării serviciilor publice, cât și de abordări doctrinare similare în ceea ce privește clasificarea sistemului serviciilor publice. Identitatea temelor de cercetare din cele două țări se datorează a doi factori. În primul rând, caracterul comun istoric și evolutiv al dezvoltării teritoriilor ambelor țări. În al doilea rând, problemele similare de modernizare și sarcinile de integrare a sistemelor naționale de servicii publice în sistemul european comun.

În rândul cercetătorilor români, serviciile publice au fost analizate de: Dinca D - evoluția serviciilor publice și aspectele descentralizării și deconcentrării [18]; Alexandru I. și Matei L – metode de organizare și prestare a serviciilor publice [12]; Parlagi A., Iftimoaie K. - întrebări de clasificare și sistematizare a serviciilor publice. [30]

O analiză fundamentală a sistemului de servicii publice a fost efectuată și de cercetătorii naționali. Platon M. a investigat conținutul conceptului de servicii publice, analiza procesului de reformă și competența autorităților publice locale în organizarea și prestarea serviciilor publice [32]. Sîmboteanu A. a contribuit la studierea rolului cadrului legal în reglementarea serviciilor publice, la analiza aspectelor de modernizare a serviciilor publice prin implementarea serviciilor de sistem e-guvernare, la studierea proceselor de descentralizare, modernizare, reorganizare instituțională, management rațional al resurselor umane [36]. Analiza administrației publice locale ca subiect de organizare și prestare a serviciilor publice locale este prezentată în studiul lui Balan O., Șaptefrați T., Popovici A. Lucrarea prezintă evoluția sistemului administrativ și analizează structura și baza de resurse a administrației publice locale din Republica Moldova [13]. Studiul privind mecanismele de descentralizare a administrației publice și redistribuirea competențelor între autoritățile publice din Republica Moldova a fost realizat de Cornea S. [16] Noile standarde și roluri funcționale în guvernare și conceptele noii administrații publice și ale managementul au fost investigate de Șaptefrați T. [38] Tincu V. a analizat problemele de organizare a serviciilor publice de către autoritățile de stat și locale, repartizarea competențelor și responsabilităților între acestea în cadrul legislației în vigoare, studiul cooperării intercomunitare. [40] V. Mocanu a analizat rolul sistemului de drept în managementul serviciilor publice. [26] Analiza eficacității serviciilor publice a fost remarcată în lucrările lui Morari M. [27], iar serviciile publice specializate în domeniul aprovizionării cu apă și canalizare au fost studiate de Osadchi A. și Furdui V. [29].

În general, există o gamă largă de cercetări în domeniul teoriilor evoluționiste privind serviciile publice, cadrul legal și reglementarea serviciilor publice. Totodată, se constată lipsa cercetărilor privind abordările inovative în organizarea și prestarea serviciilor publice locale; studiilor privind sinergia politicii bugetar-fiscale a statului în asigurarea cu resurse a administrației publice locale; cercetărilor privind factorii regionali de modernizare a serviciilor publice; analizei proceselor de instituționalizare a subiectelor de organizare și prestare a serviciilor publice.

Subcapitolul 1.2. „Parametrii experienței europene în organizarea și prestarea serviciilor publice

locale” analizează parametrii dinamici și statici ai sistemului european de servicii publice. Scopul este de a prezenta experiența practică de organizare și prestare a serviciilor publice în țările europene cu un nivel diferit de dezvoltare socio-economică. Tot aici a fost acordată atenția aspectelor de natură comparativă, necesare pentru o analiză cuprinzătoare a problemelor de organizare și prestare a serviciilor publice în Republica Moldova în capitolele următoare. Din acest motiv, la început, a fost realizată o analiză comparativă a serviciilor publice din țările cu democrații dezvoltate: Marea Britanie, Franța și Germania, ca standard european. În continuare, au fost analizate rezultatele reformării și modernizării serviciilor publice naționale în țările în tranziție din Europa Centrală și de Est (Ungaria, Polonia, Slovacia și Cehia) și Sud-Est (Bulgaria, România). Experiența de reformare și modernizare a serviciilor publice naționale în direcția democrației și pieței europene, prin preluarea instituțiilor europene și a resurselor financiare și economice puternice ale UE, reprezintă o experiență de neprețuit pentru Republica Moldova. De asemenea, este oferită și o analiză a problemelor din domeniul administrației publice a serviciilor publice din țările baltice - Letonia și Estonia, ca experiență comparativă actuală identică în pragul reformării și modernizării a sistemului de servicii publice din Republica Moldova.

La începutul subcapitolului, este prezentat un scurt excurs în istoria apariției și formării sistemului de servicii publice în spațiul european din perspectiva diferitelor viziuni doctrinare ale cercetătorilor francezi [21], germani și britanici [51]. Autorul analizează în dinamică formarea principalelor caracteristici dinamice și statice ale sistemului european de servicii publice, tendințele normativ-juridice și de clasificare conceptuală în dezvoltarea sistemelor naționale de servicii publice din țările europene. Este studiat procesul de formare a doctrinei europene a serviciilor publice, conceptul de servicii universale [31], instituționalizarea unui sistem paneuropean de servicii publice la nivel național, regional și local.

În cele ce urmează este prezentată o scurtă analiză a sistemelor de servicii publice din trei țări europene: Marea Britanie, Franța și Germania.

Experiența Marii Britanii în formarea, dezvoltarea și modernizarea puterii executive de stat pentru îmbunătățirea calitativă a accesibilității serviciilor publice este foarte importantă, în ciuda retragerii acesteia din Uniunea Europeană de la 01 februarie 2020. Sistemul de servicii publice din Marea Britanie include îndeplinirea funcției principale a statului și reglementarea activității agenților executivi și privați care prestează servicii publice. Sistemul administrativ format din două niveluri este considerat un exemplu de management descentralizat al sistemului de servicii publice sub forma a două modelelor de interacțiune: bazat pe parteneri și bazat pe agenți.

Doctrina franceză a serviciilor publice se bazează pe intervenția statului bazată legislativ. Sistemul de management al administrației publice pe patru niveluri (comună, departament, regiune și stat) este extrem de centralizat și reprezintă o structură administrativ-teritorială rigidă, cu un puternic aparat de stat centralizat cu angajați cu un înalt grad de profesionalism. Funcționarea sistemului de servicii publice se

bazează pe trei principii de bază („legile lui Roland”): principiul continuității funcționării serviciului public; principiul variabilității, al adaptării continue la schimbările socio-economice și politice; principiul neutralității și egalității.

Sistemul german de servicii publice reprezintă un contrast competitiv cu modelul francez, unde accentul principal este pus pe politica pașilor mici, pe gradualitate și o mare concentrare pe participarea civică în modul de dezvoltare și testare constantă, o delimitare clară a competențelor între nivelurile de guvernare și subiecții de organizare și furnizare a serviciilor publice. Structura de stat pe trei niveluri (centru, land, municipalitate) este formată din autonomia comunală profesională (guvernarea locală) și sistemul de guvernare al landurilor germane, care reprezintă forța motrice pentru dezvoltarea serviciilor publice.

Caracterul unic al transformării și formării sistemelor serviciilor publice în țările din Europa Centrală și de Est (Ungaria, Polonia, Slovacia și Cehia) și în țările din Europa de Sud-Est (Bulgaria, România) este determinat de factorul de utilizare largă a potențialului financiar, economic, organizatoric, instituțional și a experienței dovedite a țărilor europene în modernizarea sistemelor naționale de servicii publice.

Analiza modernizării administrației locale în Letonia și Estonia este importantă pentru a înțelege imaginea integră, bazată pe știință, a reformei și structurării sistemelor de servicii publice post-comuniste. Tendința de trecere de la controlul centralizat al statului asupra sistemului de servicii publice la construirea unui sistem de cooperare reciprocă cu structurile de stat în vederea implementării competențelor și resurselor proprii în organizarea și furnizarea de servicii publice reprezintă o experiență neprețuită pentru Republica Moldova.

În general, se remarcă o experiență istorică colosală de proiectare a sistemelor naționale de servicii publice în țările europene cu un nivel diferit de dezvoltare socio-economică, potențial de resurse, coloratură națională a sistemelor de servicii publice, care prezintă interes practic pentru Republica Moldova.

Subcapitolul 1.3. "Fundamentele metodologice și tendințele studiilor moderne ale sistemului de servicii publice locale" conține o analiză-sinteză a abordărilor metodologice, metodelor, principiilor aplicate de știința administrației în vederea urmăririi tendințelor studiilor moderne ale sistemului de servicii publice. Este analizată cea mai importantă teză: în paralel cu evoluția ideologiilor dominante ale sistemului de servicii publice, de la ideologia socio-municipală, ideologia "statului social" la ideologiile moderne ale "noului management public", ideologia conservatorismului (teoria managementului conștient) sau ideologia "valorii publice", evoluează și instrumentele metodologice ale cercetătorului. Accentul este pus pe necesitatea ca cercetătorul să combine metode de cunoaștere teoretice și empirice, universale, științifice generale și private, universale și specifice, în funcție de scopurile operaționale și obiectivele strategice ale cercetării.

Pe lângă analiza conținutului conceptelor de "metodă", "metodologie" și "set de instrumente metodologice", conținutul prezintă un sistem de clasificare pe capitole a metodelor generale și specifice aplicate de autor în procesul de cercetare a serviciilor publice. Pe parcursul cercetării aspectelor teoretice și

practice a serviciilor publice locale a fost studiat conținutul și direcțiile de aplicare a metodelor-acțiuni și metodelor-operații. Sunt demonstrate rezultatele explorării lucrărilor autorilor naționali și internaționali în combinație cu instrumente metodologice de cercetare a sistemului de servicii publice.

Analiza tendințelor în cercetarea contemporană în domeniul serviciilor publice a identificat două modele. A fost identificată tendința generală a procesului de cercetare a sistemului de servicii publice: de la cercetarea fundamentelor teoretice la aspectele practice de diferențiere a serviciilor publice. Mai departe, de la aprofundarea cercetării mecanismelor de implementare și a formei juridice de reglementare a procesului de organizare și prestare a serviciilor publice la analiza actualizării proceselor de autoorganizare și autoguvernare a sistemelor sociale de servicii publice în vederea îmbunătățirii eficienței sociale a administrației publice.

Domeniile procesului de cercetare a sistemului de servicii publice sunt sintetizate, subliniate și prezentate într-o secvență dinamică: descentralizarea, reintegrarea, reorganizarea, electronizarea în sistemul de servicii publice; investigarea parametrilor unui management conștient, aprofundarea factorilor de "valoare publică" în procesul de organizare și furnizare a serviciilor publice.

Concluziile capitolului 1 conțin generalizări privind eterogenitatea interpretărilor conceptuale moderne ale conceptului "servicii publice" în funcție de viziunile doctrinare, interpretările conceptuale, ideologiile dominante, domeniile de cunoaștere, scopurile și obiectivele studiului. Analiza sistemelor naționale de servicii publice din trei grupuri diferite de țări europene, care se află la diferite niveluri de dezvoltare a sistemelor de servicii publice, reprezintă o experiență administrativă, organizațională și juridică unică pentru modernizarea sistemului național de servicii publice din Republica Moldova. Aceasta subliniază interdependența dintre tendințele studiilor moderne ale serviciilor publice și dinamica generală a dezvoltării serviciilor publice și instrumentele metodologice ale cercetătorului.

Capitolul 2. "Serviciile publice locale în contextul reformelor și descentralizării administrației publice din Republica Moldova" este structurat în trei subcapitole, în care sunt prezentate rezultatele analizei cadrului instituțional și normativ a procesului de organizare și prestare a serviciilor publice locale, corelația dintre volumul și calitatea serviciilor publice locale în contextul reformei și descentralizării administrației publice, precum și impactul politicii fiscale asupra capacității administrative de prestare a serviciilor publice locale de calitate.

Subcapitolul 2.1. "Cadrul instituțional și normativ-juridic al procesului de organizare și prestare a serviciilor publice din Republica Moldova" descrie cadrul instituțional și de reglementare a sistemului național de servicii publice din Republica Moldova. Pentru a vizualiza succesiunea și logica de analiză, a fost elaborată „o foaie de parcurs” a obiectului cercetării. Se expun rezultatele analizei comparative a dezvoltării structurii instituționale a nivelului național de servicii publice locale. Este analizată dinamica cadrului legal și normativ și sunt acumulate rezultatele studiilor privind fenomenele progresive și regresive în dinamica serviciilor publice din Republica Moldova.

Pentru început, este analizat conținutul conceptului de "instituționalitate" în baza lucrărilor cercetătorilor străini și autohtoni, astfel fundamentând importanța subiecților-actori ai prestării serviciilor publice. Analiza prestatorilor de servicii publice din Republica Moldova este clasificată în baza a două criterii: apartenența acestora la nivelul administrației publice din Republica Moldova; conținutul atributelor calitative permanente și labile ale serviciilor publice. Autorul a propus un algoritm de formare și fixare a unui nou serviciu public prin trei etape succesive de determinare-acțiune: conștientizarea și determinarea necesității organizării și implementării unui serviciu public nou (sau modernizat); determinarea și atribuirea entității responsabile de organizarea și implementarea serviciului public; stabilirea actului juridic care va reglementa procesul de organizare și implementare a serviciului public.

Analiza sistemului instituțional al serviciilor publice din Republica Moldova este prezentată sub forma unei diagrame care reflectă componența și structura funcțională a acestuia. Tabelul generalizat al cadrului, care cuprinde legile, norme juridice, acte care reglementează activitatea administrației publice centrale și locale în organizarea și prestarea serviciilor publice locale, justifică necesitatea respectării principiilor de reglementare de bază naționale și internaționale.

Analiza formării și dezvoltării sistemului național de servicii publice din Republica Moldova are ca chintesență fenomenelor progresive și regresive care afectează dinamica dezvoltării cadrului instituțional al serviciilor publice.

Cercetarea sistemului național de servicii publice a arătat că fenomenele progresive sunt compuse din valorile democratice, stabilite la adoptarea Declarației suveranității; reglementările care au justificat descentralizarea economică de la începutul anilor '90; revizuirea structurii și conținutului anterior al serviciilor publice locale; baza legală constituțională a autonomiei administrației publice locale, proclamată descentralizarea managementului serviciilor publice. [1, art.109].

Printre tendințele regresive care au un efect distructiv asupra dinamicii de funcționare a sistemului instituțional unificat al serviciilor publice locale se numără: prezența unor contradicții incompatibile între prevederile legilor privind autoritățile publice locale și legile care reglementează structura administrativ-teritorială în Republica Moldova [33]; fragmentarea excesivă și suprapunerea competențelor între autoritățile publice locale de nivelul I și II; descentralizarea neterminată a administrației publice [20].

Subcapitolul 2.2 "Corelația dintre volumul și calitatea serviciilor publice locale în condițiile reformei administrației publice și descentralizării" conține rezultatele cercetării structurii instituționale și cadrului juridic al sistemului serviciilor publice locale din Republica Moldova. Pe lângă cadrul instituțional, este analizată corelația dintre volumul și calitatea serviciilor publice locale în condițiile reformei administrației publice și descentralizării, ca factor de modernizare a sistemului instituțional național de servicii publice locale.

Cercetarea dinamismului subiecților instituționali și cadrului de reglementare a sistemului serviciilor publice din Republica Moldova a făcut posibilă generalizarea unui set de factori, printre care variabilitatea

volumului serviciilor publice; fluctuațiile calității serviciilor publice prestate; schimbarea naturii relațiilor între subiect-obiect în sistemul serviciilor publice. Aceste fapte confirmă necesitatea monitorizării continue a procesului de delegare a sferei de competențe în organizarea și prestarea serviciilor publice, identificarea unor noi tipuri de servicii publice, controlul procesului de corelare optimă a volumului și calității serviciilor publice și a altor factori care asigură funcționalitatea sistemului de servicii publice.

Analiza factorilor care influențează raportul dintre volumul și calitatea organizării și prestării serviciilor publice în Republica Moldova a permis identificarea și clasificarea a trei grupe de factori: subiect-organizator al serviciilor publice locale; obiect-consumator al serviciilor publice locale; macrofactori de sistem al serviciilor publice locale.

Studiul actelor juridice care reglementează volumul și calitatea serviciilor publice locale din 1991 până în 2022 a permis sintetizarea și clasificarea domeniilor juridice de reglementare. Aceste domenii includ activitatea autorităților administrației publice locale de nivelul 1 și 2 în organizarea și prestarea serviciilor publice locale; funcționarea subiecților secundari de organizare și prestare a serviciilor publice locale, subordonate autorităților administrației publice locale; reglementarea proceselor de descentralizare a administrației publice și dezvoltare regională; domeniul legislativ de reglementare a volumului și calității serviciilor publice locale. Analiza a relevat, de asemenea, dinamica schimbării competențelor și autorităților de organizare și prestare a serviciilor publice locale de către autoritățile publice locale din Republica Moldova. Din 2006 până în 2022, au fost operate 57 de modificări și amendamente, dintre care 32 de modificări au vizat delegarea competențelor autorităților administrației publice locale de nivelul I în 14 domenii de activitate.

Rezultatele analizei au demonstrat disonanța existentă în sistemul de determinare a competențelor, atribuțiilor și sferelor de activitate ale organelor administrației publice locale din Republica Moldova. Doar în 5 din cele 16 domenii de activitate ale autorităților publice locale de nivelul I, definite de Legea privind descentralizarea administrativă, sunt indicate competențe atât pentru Consiliul local, cât și pentru primar, în calitate de conducător al organului executiv în vederea organizării activității de prestare a serviciilor publice locale. În șase domenii nu există nicio competență atât a Consiliului local, cât și pentru primar. În trei, doar competența Consiliului local și în două, doar a primarului.

Important este că activitățile Consiliului local, în cadrul actualelor 18 din cele 26 de competențe aprobate inițial, și cele ale primarului, în cadrul actualelor 14 din cele 25 de competențe aprobate inițial, nu corespund domeniilor administrației publice locale specificate în Legea privind descentralizarea administrativă nr. 435 din anul 2006.

Subcapitolul 2.3. "Impactul politicii fiscale asupra capacității administrative de prestare a serviciilor publice locale" conține analiza conceptelor de "politică fiscală" și "capacitate administrativă" a administrației publice locale din Republica Moldova. În continuare, au fost investigate nivelul internațional și național de reglementare legislativă a politicii bugetare a autorităților administrației publice locale în

domeniul prestării serviciilor publice. Au fost analizați factorii mediului intern și extern care modelează și catalizează capacitatea administrativă a administrațiilor publice locale în organizarea și prestarea serviciilor publice locale. De asemenea, au fost sintetizate contradicțiile identificate în legislația Republicii Moldova, care afectează reglementarea politicii bugetare a autorităților administrației publice locale în domeniul organizării și prestării serviciilor publice locale.

Politica bugetar-fiscală a autorităților publice centrale acționează ca o bază pentru capacitatea administrativă a autorităților administrației publice locale de a organiza și presta serviciile publice locale. Analiza capacității administrative a autorităților publice locale a scos în evidență capacitatea administrativă generală și specifică, prezentată în lucrările cercetătorilor și formulată în actele juridice ale Republicii Moldova. [3]

Capacitatea administrativă a autorităților publice locale din Republica Moldova de a formula politica fiscală în domeniul organizării și prestării serviciilor publice locale de calitate, este asigurată de două niveluri de reglementare legislativă - internațional și național. Analiza cadrului legislativ național a permis identificarea a trei subniveluri de reglementare: nivelul constituțional, nivelul central și nivelul local de reglementare legislativă a procesului de organizare și prestare a serviciilor publice locale de către autoritățile publice locale de nivelul 1 și 2. Concomitent, actele juridice care reglementează capacitatea administrativă de organizare și prestare a serviciilor publice locale sunt clasificate în două domenii: reglementarea întregii activități administrative a administrației publice locale [3] și reglementarea sectoarelor bugetare și financiare distincte. [2, 5]

Studiile privind politica fiscală asupra capacității administrative a administrației publice locale, au permis identificarea a două grupe de factori și importanța acestora. Aceștia sunt factorii de mediu extern (internațional și național) și factorii de mediu intern care au un impact direct și indirect asupra procesului de organizare și furnizare a serviciilor publice locale. [45] Cercetarea a relevat, de asemenea, contradicții în legislația Republicii Moldova care reglementează politica fiscală a autorităților publice locale în domeniul organizării și prestării serviciilor publice locale. Aceste contradicții au permis formularea tezei de bază cu privire la necesitatea elaborării și adoptării unei politici bugetar-fiscale mai solide, care să vizeze consolidarea autonomiei locale, a sistemului multisectorial de servicii publice locale, modernizarea bazei logistice și bugetar-fiscale a administrației publice locale.

Concluziile la capitolul 2 relevă importanța descentralizării pentru consolidarea autorităților administrației publice locale și a statalității Republicii Moldova în general. Este argumentat rolul politicii bugetar-fiscale în consolidarea capacității administrative a autorităților administrației publice locale în ceea ce privește definirea volumului și calității serviciilor publice locale. Este definit rolul structurii instituționale optime a sistemului național de servicii publice locale din Republica Moldova.

Capitolul 3. "Modernizarea sistemului de servicii publice locale în contextul politicii regionale a Republicii Moldova" este dedicat analizei politicii regionale de modernizare a sistemului de servicii

publice, unde este prezentată politica de motivare pentru optimizarea și reformarea sistemului de servicii publice la nivel regional. De asemenea, sunt analizate particularitățile sistemului regional de servicii publice din UTA Găgăuzia și investigate perspectivele de dezvoltare și modernizare a sistemului de servicii publice de către administrația publică locală din Republica Moldova.

Subcapitolul 3.1. "Politica motivațională de optimizare și reformare a sistemului de servicii publice la nivel regional", reflectă rezultatele analizei conceptelor de bază: "politică motivațională", "optimizare", "reformare". Sunt rezumate asemănările și diferențele dintre "optimizare" și "reformare" în sistemul de servicii publice locale și este dată o definiție interpretativă a "politicii motivaționale".

Analizate politicile de stat în domeniile reformei administrației publice, dezvoltării regionale, descentralizării administrației publice care prezintă un element al politicii motivaționale de optimizare și reformare, asociate cu sporirea calității serviciilor publice locale. Integrarea acestor strategii într-un conglomerat de politici publice stă la baza unei politici motivaționale de optimizare și reformare, orientată spre modernizarea sistemului de servicii publice locale din Republica Moldova.

Cercetarea a permis modelarea și prezentarea structurii componentelor politicii de motivare pentru optimizarea și reformarea serviciilor publice locale din Republica Moldova. Componentele de bază ale politicii de motivare, conform rezultatelor analizei, sunt următoarele:

1. Planul de acțiuni privind reforma de modernizare a serviciilor publice pentru 2017-2021 [6]
2. Strategia națională de dezvoltare regională 2016-2020 (2028) [5]
3. Strategia națională de descentralizare 2012-2015 (2018) [7]
4. Strategia de reformă a administrației publice din Republica Moldova pentru anii 2023-2030 [9]

În continuare, studiul prezintă o analiză cronologică a formării strategiilor menționate mai sus, fiind o chintesență a politicii motivaționale de optimizare și reformare a sistemului de servicii publice locale din Republica Moldova. Cercetarea politicilor de stat în domeniul modernizării serviciilor publice locale din Republica Moldova a fost modelată pe direcții. La început este prezentată o analiză statistică a măsurilor care vizează modernizarea sistemului de servicii publice locale. După sunt abordate studii de evaluare comparativă a subiecților-organizatori ai serviciilor publice locale. Studiul aspectelor structurale și funcționale ale obiectivelor specifice completează structura schematică generalizată a planului de acțiuni pentru modernizarea serviciilor publice în Republica Moldova.

În continuare, este analizată politica de stat în domeniul dezvoltării regionale a serviciilor publice locale. Sunt prezentate rezultatele evoluției politicii de dezvoltare regională în domeniul serviciilor publice din Republica Moldova, analizat cadrul legislativ, activitățile entităților coordonatoare a programelor regionale ale serviciilor publice locale sub forma strategiilor de dezvoltare de nivel național, regional și local.

Pentru a evidenția procesul de modernizare a sistemului serviciilor publice locale din Republica Moldova, este prezentată o analiză comparativă pe două direcții: domeniul reformării administrației publice și descentralizarea administrației publice.

Cercetarea componentelor politicii motivaționale de optimizare și reformare a administrației publice în domeniul modernizării sistemului de servicii publice locale au condus la consolidarea necesității obiective de revizuire a structurii instituționale și a sistemului juridic al administrației publice locale din Republica Moldova.

Subcapitolul 3.2. "Particularitățile sistemului regional de servicii publice din UTA Găgăuzia" este dedicat analizei componentei de sistem a sistemului național unificat de servicii publice din Republica Moldova - sistemul regional de servicii publice din UTA Găgăuzia. După examinarea conceptului "particularitățile sistemului regional de servicii publice", urmează analiza similitudinii și diferenței acestuia. Asemănările dintre sistemul național de servicii publice și sistemul regional de servicii publice locale sunt un singur cadru juridic național; identitatea subiecților instituționali în organizarea și prestarea serviciilor publice de stat și locale; o singură bază economică de organizare a serviciilor publice; un singur mediu legislativ, funcțional, financiar și structural pentru autoritățile publice locale; un singur spațiu de control de către Cancelaria de Stat asupra implementării serviciilor publice.

În același timp, fiind o componentă a sistemului național unificat de servicii publice al Republicii Moldova, sistemul regional de servicii publice al UAT Găgăuzia are proprietăți distinctive care îi conferă proprietatea de „specificitate”, „trăsături”. Astfel, am identificat caracteristicile sistemului regional de servicii publice din UTA Găgăuzia în următoarele domenii:

- a) configurația structurii administrativ-teritoriale a UTA Găgăuzia;
- b) existența entităților instituționale regionale suplimentare în organizarea și prestarea serviciilor publice locale;
- c) atribuțiile și competențele organelor administrației publice locale de nivelul II în adoptarea actelor normative locale proprii;
- d) existența și implementarea strategiilor locale de dezvoltare regională a UTA Găgăuzia în combinație cu strategiile regionale naționale;
- e) particularitățile de repartizare a transferurilor naționale ale Republicii Moldova și a transferurilor de la bugetul regional al UTA Găgăuzia;
- f) funcționarea organelor administrației publice locale ale UTA Găgăuzia, în calitate de organizatori și prestatori de servicii publice locale în condițiile unei reglementări legislative "duble": centrală și locală.

Mai departe, în cadrul studiului a fiecărei dintre caracteristicile prezentate a fost utilizat un singur algoritm de analiză. La început au fost analizate actele juridice normative, care prevăd particularitățile cadrului juridic al sistemului regional de servicii publice. În același timp, au fost analizate contradicțiile și neconcordanțele dintre actele juridice normative ale Parlamentului Republicii Moldova și actele normative

ale Adunării Naționale a UTA Găgăuzia, care creează discordanță în funcționarea sistemului național unificat de servicii publice locale. În continuare, analizate particularitățile funcționale ale sistemului regional de servicii publice locale, reieșind din structura instituțională specifică a serviciilor publice locale și sinergia dintre actorii instituționali regionali și cei deconcentrați. Este prezentată o analiză a integrării strategiilor de dezvoltare regională locală în strategiile naționale. Cercetarea sistemului regional de servicii publice locale din UTA Găgăuzia a dat naștere unui set generalizat de acte normative locale, care reglementează procesul de organizare și prestare a serviciilor publice locale în diferite direcții, precum și o schemă unitară de funcționare a subiecților instituționali (regionali și deconcentrați), care asigură plenitudinea și calitatea serviciilor publice locale regionale.

Subcapitolul 3.3. "Perspectivele de dezvoltare și modernizare a sistemului de servicii publice în administrația publică locală din Republica Moldova" se axează pe analiza perspectivelor de dezvoltare și modernizare a sistemului de servicii publice în sectorul primar și secundar al sistemului național de servicii publice din Republica Moldova. Cercetările în această direcție au relevat două direcții actuale de dezvoltare a sistemului de servicii publice din Republica Moldova. Prima direcție constă în determinarea domeniilor de responsabilități funcționale și a domeniilor de cooperare comună între autoritățile publice centrale și autoritățile publice locale în organizarea și prestarea serviciilor publice locale. În sectorul primar rolul dominant în organizarea și prestarea serviciilor publice locale îl au autoritățile publice locale de nivelul 1 și 2. În sectorul secundar, domeniul de responsabilitate pentru organizarea și furnizarea de servicii publice locale aparține autorităților publice centrale.

A doua direcție este legată de abordările condițiilor externe și interne de bază care determină calitatea formării perspectivelor de dezvoltare și modernizare a sistemului de servicii publice locale de către autoritățile publice locale din Republica Moldova.

Premisele externe de bază sunt: aderarea la actele juridice normative internaționale semnate și ratificate de Republica Moldova cu UE [4]; implementarea în Republica Moldova a experienței pozitive stabilite de modernizarea sistemelor naționale de servicii publice ale țărilor europene; sincronizarea sistemului național de servicii publice al Republicii Moldova cu sistemul unic standardizat comun de servicii publice al Uniunii Europene.

Premisele interne au fost stabilite următoarele: analiză comprehensivă a scopurilor și obiectivelor de dezvoltare a sistemului național de servicii publice din Republica Moldova stipulate în Strategia națională de dezvoltare regională a Republicii Moldova 2022-2028. [8]; calitatea implementării reformei administrației publice în Republica Moldova în conformitate cu Strategia de reformă a administrației publice din Republica Moldova pentru anii 2023-2030 [9]. Trebuie subliniat faptul că în analiza ipotezelor de bază interne au fost utilizate șase abordări metodologice: teritorială, sectorială, diferențiată, instituțională, de reglementare și strategică.

Utilizarea unei abordări integrate pentru analiza situației actuale a serviciilor publice locale a permis identificarea, sistematizarea și sintetizarea problemelor sistemice în sistemul național de servicii publice din Republica Moldova în următoarele domenii: infrastructura, finanțele publice, tehnologiile IT, asigurarea resurselor (de muncă, financiare, intelectuale, organizatorice etc.) ale autorităților publice locale în organizarea și prestarea serviciilor publice locale.

Studiul privind perspectivele de dezvoltare și modernizare a sistemului de servicii publice de către autoritățile administrației publice locale din Republica Moldova se finalizează prin sintetizarea obiectivului trinitar de reformare și modernizare a sistemului de servicii publice locale. Conform Strategiei naționale de dezvoltare regională a Republicii Moldova 2022-2028 au fost specificate trei perspective principale de dezvoltare și modernizare a serviciilor publice locale din Republica Moldova, care sunt: crearea a 6 direcții de creștere, sinergia resurselor financiare ale fondurilor naționale, simbioza programelor de stat de modernizare a serviciilor publice.

Analiza procesului de modernizare a serviciilor publice în contextul politicilor regionale demonstrează rolul important al politicilor publice și al strategiilor de reformă a serviciilor publice la nivel regional. Acest factor reprezintă baza pentru modernizarea serviciilor publice locale în Republica Moldova.

Concluziile la capitolul 3 reflectă importanța sinergiilor dintre politicile și strategiile publice în reformarea serviciilor publice locale la nivel regional. Este prezentată concluzia privind rolul politicii de stimulare în optimizarea și reformarea serviciilor publice locale, precum și importanța majoră a politicii regionale în modernizarea sistemului național de servicii publice locale.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

În baza studiului efectuat privind procesul de organizare și prestare a serviciilor publice locale în contextul reformei administrației publice și descentralizării în Republica Moldova, au fost deduse următoarele **concluzii**:

1. Analiza comprehensivă a cadrului teoretic privind procesul de organizare și prestare a serviciilor publice locale, în contextul reformei administrației publice și descentralizării administrative, fundamentează teza privind diversitatea de interpretare a definiției "serviciilor publice". Această diversitate este condiționată de: nivelul de dezvoltare a serviciilor publice; sarcinile de reformare și gradul de descentralizare a administrației publice în diferite țări; validitatea științifică a delimitării competențelor între subiecții serviciilor publice; implementarea relațiilor interstatale cu țările UE, etc.

2. Studiile analitice cu utilizarea diverselor resurse metodologice precum științifice, instituționale, intelectuale, organizatorice, în domeniul genezei și evoluției interpretărilor conceptuale, doctrinare, obiective ale conceptului "servicii publice", au subliniat importanța înaltă a obiectului de studiu pentru știința fundamentală și aplicativă internă și externă, fapt confirmat de numeroasele publicații științifice în diferite direcții în domeniu.

3. Serviciul public, ca produs istoric al formării evolutive a sistemului administrației publice din Republica Moldova, se dezvoltă dialectic în contextul tehnologiilor moderne inovative de subiectivare, reglementare juridică, descentralizare a administrației publice, optimizare și sistematizare a eficienței, în scopul modernizării sistemului de servicii publice.

4. Experiența țărilor europene în domeniul organizării și prestării serviciilor publice, se află la diferite niveluri socio-economice, istorice și politice de dezvoltare. Funcționarea actorilor instituționali supranaționali în condițiile unui cadru normativ stabilit, a unui sistem bugetar-financiar echilibrat pentru asigurarea procesului de organizare și prestare a serviciilor publice este un model care poate fi împrumutat pentru modernizarea sistemului național de servicii publice, cu menținerea caracteristicilor naționale ale Republica Moldova.

5. Analiza cronologiei evoluției sistemului național de reglementare, în calitate de regulator și catalizator al funcționării sistemului unitar de servicii publice din Republica Moldova, a permis clasificarea actelor juridice de reglementare în acte legislative și decizii ale autorităților publice centrale, care asigură stabilitatea și eficiența sistemului național de servicii publice; legi locale și decizii ale Adunării Naționale și ale Comitetului Executiv al Găgăuziei, care asigură mecanisme suplimentare de reglementare a sistemului regional de servicii publice pe teritoriul UTA Găgăuzia; prevederile, regulamentele, statutele, hotărârile și dispozițiile administrației publice locale care reglementează și asigură procesul de prestare a serviciilor publice locale.

6. Sistematizarea subiecților structurii instituționale a sistemului național de servicii publice a permis clasificarea acestora în subiecți tradiționali, care reflectă caracterul static al subiectului, și în subiecți inovativi, care reflectă caracterul dinamic al subiecților sistemului instituțional de servicii publice din Republica Moldova. Analiza originii serviciului public inovativ a permis determinarea algoritmului în trei etape: formarea ideii despre necesitatea organizării prestării serviciului public; instituționalizarea serviciului public; adoptarea cadrului legal de reglementare a acestuia.

7. Cercetarea procesului de organizare și prestare a serviciilor publice locale a permis identificarea și sintetizarea grupurilor de factori interni și externi care au un impact direct asupra procesului de organizare și prestare a serviciilor publice, care se realizează în procesul de descentralizare administrativă a administrației publice din Republica Moldova.

8. Analiza politicii bugetar-fiscale a Republicii Moldova a confirmat teza privind importanța fundamentală a mecanismului de distribuire a finanțelor publice pentru consolidarea capacității administrative a autorităților publice locale de organizare și prestare a serviciilor publice locale. Acest fapt a permis relevarea existenței unei corelații direct proporționale între volumul, calitatea și valabilitatea științifică a politicii fiscale de stat asupra construcției unui sistem național modern de servicii publice locale.

9. Analiza complexă a sistemului regional de servicii publice locale al UTA Găgăuzia, ca o componentă a sistemului național de servicii publice al Republicii Moldova, a permis relevarea trăsăturilor caracteristice și distinctive dintre acestea în domeniile precum structura instituțională, reglementarea juridică, eterogenitatea competențelor și atribuțiilor, repartizarea specifică a transferurilor bugetare naționale și regionale UTA Găgăuzia, existența unei „duble” reglementări legislative a procesului de organizare și prestare a serviciilor publice locale de către autoritățile publice locale ale UTA Găgăuzia.

10. Aplicarea abordării teritoriale, sectoriale, diferențiate, instituționale, de reglementare și strategice pentru modernizarea sistemului de servicii publice locale permite o sincronizare complexă a strategiilor de dezvoltare națională, regională, sectorială și locală care constituie baza reformei sistemului de servicii publice locale în Republica Moldova.

În procesul de cercetare complexă a procesului de organizare și prestare a serviciilor publice locale au fost identificate probleme în definirea și aplicarea termenului "serviciu public"; funcționarea mecanismului de interacțiune dintre autoritățile publice centrale și autoritățile administrației publice locale; repartizarea competențelor și atribuțiilor între subiecții organizării și prestării serviciilor publice; analiza influenței politicii bugetar-fiscale asupra capacității administrative a administrației publice locale în organizarea prestării serviciilor publice locale; cadrul legal și normativ al serviciilor publice locale. Pentru a contribui la transformarea calitativă a procesului de organizare și prestare a serviciilor publice, au fost formulate următoarele **recomandări**:

1. În scopul sistematizării și clasificării conceptelor din sistemul serviciilor publice, se propune comunității științifice din Republica Moldova introducerea în lexicologia științifică a următoarelor concepte: "sistemul național de servicii publice", care include și noțiunea serviciilor publice, subiectul organizării și prestării cărora sunt autoritățile administrației publice centrale (servicii desconcentrate); "servicii publice locale", subiectul organizării și prestării cărora sunt autoritățile administrației publice locale; "servicii publice locale municipale" și "servicii publice locale comunale", care ar reflecta subiectivitatea organizatorului prestării serviciilor publice; "servicii publice locale intermunicipale" organizat prin eforturile mai multor autorități publice locale; „serviciu public corporativ” ca produs al activității comune a subiectului (sau subiecților) organelor administrației publice locale și a agentului economic; „sistemul național de servicii publice”, „sistemul regional de servicii publice locale”, ca componentă a sistemului național de servicii publice de pe teritoriul Republicii Moldova.

2. În scopul reducerii fragmentării subiectelor sistemului instituțional al serviciilor publice locale, precum și al eliminării suprapunerilor de atribuții și competențe între autoritățile administrației publice locale de nivelul 1 și nivelul 2, inclusiv subiecte desconcentrate ale autorităților publice centrale, se propune Parlamentului Republicii Moldova elaborarea și adoptarea unei legi separate "Cu privire la serviciile publice în Republica Moldova", urmând experiența țărilor europene, cu implicarea experților internaționali, a capacității științifice a țării și a practicienilor în domeniul organizării și prestării serviciilor publice locale.

3. Se propune Parlamentului Republicii Moldova să opereze modificări: 1) în cuprinsul pct. 2, art. 11 din Legea "Cu privire la descentralizarea administrativă", prin excluderea din criteriile de acordare a statutului juridic al UTA a sumei de 30% din cheltuielile administrative din suma veniturilor și a existenței plafonului de rezidenți, deoarece contravine prevederilor Cartei Europene Autonomiei Locale; 2) la conținutul art. 4 din Legea privind descentralizarea administrativă și art. 14 și art.29 din Legea privind administrația publică locală, pentru a aduce coerență între domeniile de activitate, atribuțiile și competențele consiliilor locale și ale primarilor.

4. Guvernul, în cooperare cu autoritățile publice locale, este încurajat să elaboreze și să implementeze un program național pentru a asigura implementarea integrală a punctelor 9.1, 9.2, 9.4, 9.6 neimplementate din articolul 9 al Cartei Europene Autonomiei Locale sub următoarele aspecte: corespondența volumului resurselor financiare cu volumul serviciilor publice locale, raportul și corespondența volumului autorităților cu lista acestora în legislație, elaborarea în comun cu administrația publică locală a politicilor publice, disproporția dintre volumul resurselor financiare locale și volumul serviciilor publice locale.

5. Se propune administrației publice locale din Republica Moldova să sistematizeze eforturile de promovare, oficializare și conferire Asociațiilor locale și CALM unui rolul de entități instituționale prin reglementarea juridică, implicate sistematic în monitorizarea, generalizarea și diseminarea cunoștințelor

și bunelor practici de organizare și prestare în comun subiecții de servicii publice locale precum autoritățile publice locale de nivelul I, II, cu statutul special, subdiviziunilor subordonate acestora și serviciilor deconcentrate ale administrației publice centrale.

6. Se propune Comitetului Executiv să elaboreze, iar Adunarea Populară să examineze și să adopte un nou act normativ: "Cu privire la mecanismul de repartizare a finanțelor publice locale în UTA Găgăuzia", care să asigure un mecanism normativ-juridic ferm de repartizare a finanțelor bugetului consolidat către autoritățile administrației publice locale de nivelul I și II din UTA Găgăuzia, în scopul consolidării capacității administrative în organizarea și prestarea serviciilor publice locale, excluzând subiectivitatea, elementele de lobby și contextul politic al repartizării.

7. În scopul implementării depline a experienței europene avansate în domeniul asigurării funcționării optime a actorilor instituționali ai sistemului de servicii publice din Republica Moldova, considerăm oportună elaborarea unui program de stat pentru studierea, adaptarea și promovarea mecanismelor practice și pregătite de gestionare a sistemelor naționale, regionale și locale de servicii publice din mai multe țări europene cu aspecte politice, economice și culturale similare cu cele din țara noastră, implicând în elaborarea programului reprezentanți ai administrației publice centrale și locale, CALM, și profesioniștilor în domenii conexe.

BIBLIOGRAFIE

Acte normative

1. Constituția Republicii Moldova din 29.07.1994., (cu modificările ulterioare, republicată). In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 29.03.2016., nr. 78.
2. Legea privind finanțele publice locale: nr. 397-XV din 16.10.2003. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 19.12.2003, nr. 248-253 art. 996.
3. Legea privind descentralizarea administrativă: nr. 435-XVI din 28.12.2006. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 02.03.2007, nr. 29-31.
4. Закон РМ № 112, от 02.07.2014 «О ратификации Соглашения об ассоциации между Республикой Молдова, с одной стороны, и Европейским Союзом и Европейским сообществом по атомной энергии и их государствами-членами, с другой стороны». In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 18.07.2014, nr. 185-199, art. 442.
5. Закон РМ № 181 от 25.07.2014 «О публичных финансах и бюджетно-налоговой ответственности», In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 08.08.2014, nr. 223-230, art. 519.
6. Постановление Правительства № HG966/2016, от 09.08.2016 «Об утверждении Плана действий по реформе, направленной на модернизацию публичных услуг, на 2017-2021 годы». In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 19.08.2016, nr. 265-276, art. 1049.
7. Закон РМ LP168/2016, от 15.07.2016 «О внесении изменений в Закон № 68 от 5 апреля 2012 года «Об утверждении Национальной стратегии децентрализации и Плана действий по внедрению Национальной стратегии децентрализации на 2012–2015 годы», In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 09.09.2016, nr.293-305, art. 620.
8. Постановление Правительства № HG40/2022, от 26.01.2022 «Об утверждении Национальной стратегии регионального развития Республики Молдова на 2022-2028 годы». In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 01.04.2022, nr. 88-95, art. 238.
9. Стратегия реформы государственного управления на 2023-2030 годы. <https://gov.md/ru/content/prinyata-strategiya-reformy-gosupravleniya-v-respublike-moldova-na-2023-2030-gody>
10. European Council meeting (23 and 24 June 2022) <http://consilium.europa.eu>.
11. Европарламент подтвердил свою приверженность членству Молдовы в ЕС. <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20230414IPR80128/parliament-reaffirms-its-commitment-to-moldova-s-eu-membership>

Literatura în limbile română și engleză

12. ALEXANDRU I, MATEI L. Servicii publice. Abordare juridico-administrativă. Management. Marketing. București: Economica, 2000, 206 p.
13. BALAN O., ȘAPTEFRAȚI T., POPOVICI A. Administrația publică locală, Academia de Administrare Publică. Chișinău: AAP, 2018, 250 p. ISBN 978-9975-3240-2-1.
14. БРЕБАН Г. Французское административное право. М., 1988. с. 87.
15. CASTRAȘAN T. Serviciile descentralizate și desconcentrate în condițiile descentralizării administrative. În: Teoria și practica administrării publice. Materialele Conferinței internaționale științifico-practice. Chișinău: Academia de Administrare Publică, 2011, p. 61-63.
16. CORNEA S. Definirea legală a autonomiei locale în Republica Moldova. In: Administrarea publică. 2005, nr.4. p. 24-35. ISSN 1813-8489.

17. DAVIS J. Private-sector participation in the water and sanitation sector/ Annual Review Environment Resources, 2005.
18. DINCĂ D. Serviciile publice locale din România. Evoluție și reforme. București: C.H.Beck, 2013.
19. DILLINGER W. Better Urban Services. Finding the Right Incentives. Washington: World Bank, 1995. 84 p.
20. DULSCHI I. Managementul politico-administrativ în contextul reformei administrației publice centrale. In: Administrarea Publică. 2009, nr. 3-4(64), pp. 80-87. ISSN 1813-8489.
21. DUGUIT L. Traité de droit constitutionnel, T. 2, Sirey, 1923.
22. GROUT P. A. Private delivery of public services / The Centre for Market and Public Organisation/- URL: <http://www.bristol.ac.uk/cmpo/publications/publicservices/ppfinal.pdf>
23. GUGLIEMI G.J. Une introduction au droit du service public. URL: IMG/pdf/INTRODSP.pdf <http://www.guglielmi.fr/>
24. LE GRAND J. Equality and Choice in Public Services In: Social research, Summer 2006, Vol 73, n. 2.
25. MANDA C.,MANDA C. Dreptul colectivităților locale. București: Lumina Lex, 2002. 418 p.
26. MOCANU V. Descentralizarea serviciilor publice. Chișinău: Tish, 1999. 64 p.
27. MORARI M. Conceptualizarea marketingului serviciilor publice. În: Materialele Conferinței internaționale științifico-practice. Chișinău: Academia de Administrare Publică, 2009, p. 177-180.
28. NISTOR L. Public Services and the European Union. Healthcare, Health Insurance and Education Services. The Hague: Asser Press, 2011, 446 p.
29. OSADCI A., FURDUI V. Eficientizarea funcționării și administrării serviciului de asigurare cu apă. Chișinău: ARC, 2014, 48 p.
30. PARLAGI A., IFTIMOAI E. Serviciile publice locale. București: Economica, 2001, 398 p.
31. PROFIROIU A., Pilotajul serviciilor publice. București: Economica, 2001, 136 p.
32. PLATON M. Administrația Publică: Curs de lecții. Chișinău: Universul, 2008, 736 p.
33. SAUTER W. Public Services in EU Law. Cambridge: University Printing House, 2015. 256 p.
34. SIMBOTEANU A. Dilemele tranziției administrative în contextul edificării statului de drept, In: Administrația publică în statul de drept: Materiale ale sesiunii de comunicări științifice, 27-28 septembrie 2008. Caiet științific nr. 3, Institutul de Științe Administrative din Republica Moldova, Chișinău: 2009. p. 8-15. ISBN 978-9975-106-34-4.
35. SIMBOTEANU A. Administrația publică locală. In: Republica Moldova pe calea modernizării. Studiu enciclopedic, AȘM, 2015, pp. 173-199. ISBN 978-9975-3073-0-7.
36. SIMBOTEANU A. Sistemul instituțional al administrației publice centrale de specialitate din Republica Moldova în contextul edificării statului modern, Administrarea Publică, nr. 4, 2012.
37. SIMBOTEANU A. Dimensiunile succesiunii reformei administrației publice din perspectiva prevederilor Programului de activitate al Guvernului Republicii Moldova 2016-2018. În: Materiale ale Conferinței științifice "Teoria și practica administrării publice", Chișinău, AAP, 20 mai 2016.
38. ȘAPTEFRAȚI T. Administrația publică și Noul Management Public. Teoria și practica administrării publice. În: Materiale ale conferinței științifico-practice cu participare internațională, Chișinău, 22 mai 2015.

39. TINCU V. Rolul administrației publice în organizarea și modernizarea serviciilor publice. Autoreferatul tezei de doctor în științe administrative, Chișinău, Academia de Administrare Publică, 2016, 30 p.
40. TINCU V. Practici moderne de gestiune a serviciilor publice în UTA Găgăuzia. În: Teoria și practica administrării publice, Materiale ale conferinței științifico-practice cu participare internațională, Chișinău, 22 mai 2015, p. 52 - 53
41. VÖLCKER M. Der Grundsatz der Gesetzmäßigkeit und die Leistungsverwaltung. München. 1960.
42. WOLLMANN H., MARCOU G. The provision of public services in Europe. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2010, 266 p.

Literatura în limba rusă

43. ВАСИЛЬЕВА А. Ф., Учение о публичных услугах в административном праве Германии: теория Эрнста Форстхоффа. Публичные услуги: правовое регулирование (российский и зарубежный опыт): сб. ст. под общ. ред. Е. В. Гриценко, Н. А. Шевелевой. М., 2007.
44. ВЕДЕЛЬ Ж. Административное право Франции. [пер. с фр. под ред. М. А. Крутоголова]. М., 1973. 512 с.
45. ГОТИШАН Н. Г. Межбюджетное регулирование как фактор модернизации системы публичных услуг. În: Administrarea Publică, revistă metodică-știință trimestrială Nr. 2 (114) 2022 Chișinău, AAP, p. 132.
46. КАНДРИНА Н.А. «Государственные услуги как разновидность публичных услуг: теоретико-правовые основы, классификация», Журнал Известия Алт. ГУ. Юридические науки, 2018. № 6 (104).
47. КУРЛЯНДСКАЯ Г.В. Оптимизация сети государственных (муниципальных) учреждений. Вестник финансового университета, Международный теоретический и научно-практический журнал, № 5, 2012 г.
48. ПОНКИН И.В. Понятие публичных услуг. Вестник Омского университета. Серия «Право». 2014. № 1 (38). с. 134–138.
49. ПОНТЬЕ Ж. М. Предоставление публичных услуг частными лицами, Административные процедуры и контроль в свете европейского опыта, под ред. Т.Я. Хабриевой, Ж. Марку. М.: Статут, 2011. с. 269.
50. ПУТИЛО Н.В. «Публичные услуги: между доктринальным пониманием и практикой нормативного закрепления» Журнал российского права. 2017, № 8, с. 81-92.
51. САДЛЕР Д. Повышение качества государственных услуг: опыт Великобритании. Проблемы теории и практики управления., 2000., № 3.
52. ТАЛАПИНА Э.В. Административное право Франции сегодня, Ежегодник сравнительного правоведения. М., 2004. с. 142.
53. ТЕРЕЩЕНКО Л.К. Услуги: государственные, публичные, социальные, Журнал Российского права. – 2004. - № 10. с. 16-17.
54. ХОДЫРЁВ А.А. Организационно-правовые формы публичной службы во Франции в контексте административного режима, Административное и муниципальное право. 2013. № 4. с. 335.

LISTA PUBLICAȚIILOR ȘTIINȚIFICE ALE AUTORULUI LA TEMA TEZEI

I. Articole publicate în reviste științifice:

1. ГОТИШАН Н., «Межбюджетное выравнивание как фактор модернизации государственных услуг». În: *Administrarea Publică, revistă metodico-științifică trimestrială* Nr. 2 (114), 2022, p.132-142. ISSN 1813-8489, Tipul B.
2. ГОТИШАН Н., «Национальная система социальной защиты – как компонент системы публичных услуг Республики Молдова». În: *Administrarea Publică, revistă metodico-științifică trimestrială* № 4 (116), 2022, p. 119-137. ISSN 1813-8489, Tipul B.
3. ГОТИШАН Н., «Классификационные парадигмы системы социальных услуг». În: revista *MOLDOSCOPIE* № 1 (98), 2023, p. 62-82. ISSN1812 -2566, Tipul B.

II. Articole publicate în materialele conferințelor științifice:

4. ГОТИШАН Н., «Роль местных органов власти Республики Молдова в организации и предоставлении публичных услуг». În: *Contribuția tinerilor cercetători la dezvoltarea administrației publice: Materiale ale Conferinței științifice internaționale*, ediția a IV-a, 23 februarie 2018. Chișinău, Academia de Administrare Publică, p. 110 - 117. ISBN 978-9975-136-69-3.
5. ГОТИШАН Н., «Факторы повышения качества до-университетских образовательных услуг в Республике Молдова». În: *Contribuția tinerilor cercetători la dezvoltarea administrației publice: Materiale ale Conferinței științifice internaționale*, ediția a VI-a, 28 februarie 2020. Chișinău, Academia de Administrare Publică, p.76-80. ISBN 978-9975-3240-8-3.
6. ГОТИШАН Н., «Региональная политика Европейского союза как фактор модернизации местных органов власти». În: *Contribuția tinerilor cercetători la dezvoltarea administrației publice: Materiale ale Conferinței științifice internaționale*, ediția a VII-a, 26 februarie 2021. Chișinău, Academia de Administrare Publică, p.174-177. ISBN 978-9975-3492-3-9.
7. ГОТИШАН Н., «Взаимозависимость предоставления качественных публичных услуг от соотношения структур центральных и местных органов исполнительной власти». În: *Sintezele investigațiilor doctorale în domeniul științelor politico-administrative și economice: Conferința internațională științifico-practică a studenților-doctoranzi*, 19 noiembrie 2021. Chișinău, Academia de Administrare Publică, p.85 -93. ISBN 978-9975-3418- 2-0.

ADNOTARE

Gotișan Nicolai, *Organizarea și prestarea serviciilor publice la nivel local în contextul descentralizării administrative*

Teza de doctor în științe administrative. Chișinău, 2023

Structura tezei: adnotare, introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 292 titluri, 19 diagrame, 5 tabele, 7 anexe, 150 pagini text de bază, 33 pagini text partea suplimentară. Rezultatele obținute sunt publicate în 7 lucrări științifice.

Cuvinte cheie: servicii publice, serviciile publice locale, descentralizare, administrație publică, autonomie locală, Republică Moldova, autorități publice locale, Carta europeană a autonomiei locale.

Domeniul de studiu: Științe sociale și economice.

Profilul științific: Științe administrative.

Scopul cercetării : studierea sistemică a procesului de organizare și prestare a serviciilor publice la nivel local orientat spre satisfacerea nevoilor populației prin perfecționarea activității autorităților administrației publice în contextul descentralizării administrative.

Obiectivele cercetării: studierea bazei teoretice și bibliografice a procesului de organizare și prestare a serviciilor publice locale de către autoritățile publice locale; analiza evoluției sistemului de servicii publice locale în vederea determinării principalelor tendințe de dezvoltare; studiul mecanismelor de interacțiune dintre autoritățile publice centrale și autoritățile publice locale ale Republicii Moldova în materie de organizare și prestare a serviciilor publice; analiza experienței țărilor Uniunii Europene în materie de creștere a eficienței sistemului de servicii publice în vederea modernizării sistemului național de servicii publice; analiza particularităților organizării și prestării serviciilor publice în UTA Găgăuzia; identificarea tendințelor actuale în dezvoltarea serviciilor publice locale în contextul descentralizării și integrării europene.

Noutatea științifică și originalitatea lucrării este de a analiza mecanismele de interacțiune dintre autoritățile publice centrale și autoritățile publice locale în materie de delimitare a puterilor și competențelor; determinarea perspectivelor de dezvoltare a sistemului național de servicii publice al Republicii Moldova, ținând cont de experiența formării și dezvoltării sistemului paneuropean de servicii publice; în studierea rolului sistemelor naționale de servicii publice ale țărilor Uniunii Europene în materie de modernizare; în studierea rolului actorilor instituționali în mecanismul de reglementare legală a organizării și prestării serviciilor publice locale; analiza factorilor politicii regionale în problemele modernizării sistemului de servicii publice.

Problema științifică rezolvată în procesul de realizare a studiului este fundamentarea științifică a necesității de interacțiune între entitățile instituționale-organizatori ai prestării serviciilor publice locale și determinarea atribuțiilor și competențelor acestora în materie de modernizare a procesului de management al serviciilor locale.

Semnificația teoretică a studiului constă în studiul volumului și conținutului propriilor concepte despre procesul de organizare și furnizare a serviciilor publice locale; identificarea tiparelor și tendințelor moderne în modernizarea sistemelor naționale de servicii publice; în analiza conceptelor teoretice ale diverșilor autori străini și cercetători naționali în problemele modernizării managementului serviciilor publice locale.

Valoarea aplicată a studiului este determinată de recomandările și propunerile finale care pot fi utilizate de către angajați și autoritățile publice locale pentru a îmbunătăți abilitățile de gestionare eficientă a proceselor organizaționale și de furnizare a serviciilor publice locale în practică; pentru implementarea experienței cercetate în activitățile practice de organizare a serviciilor publice îmbunătățite în vederea furnizării de servicii publice de o calitate superioară.

Implementarea rezultatelor științifice sa realizat prin publicarea articolelor de cercetare în reviste științifice de specialitate, participarea la conferințe internaționale, participarea practică a autorului la implementarea proiectelor de organizare și prestare a serviciilor publice locale în calitate de primar cu 5 mandate.

ANNOTATION

Gotisan Nikolay, Organization and provision of local public services in the context of administrative decentralization

Doctoral dissertation in administrative sciences. Chisinau, 2023

Dissertation structure: abstract, introduction, three chapters, general conclusions and recommendations, bibliography of 292 titles, 19 diagrams, 5 tables, 7 appendices, 150 pages of main text and 33 pages of additional part. The results obtained are published in 7 scientific papers.

Key words: public services, local public services, decentralization, public administration, local autonomy, Republic of Moldova, local public administration, European Charter of Local Self-Government.

Field of study: Social and economic sciences.

Scientific profile: Public administration.

The purpose of the research: the systemic study of the process of organization and provision of public services at the local level oriented towards satisfying the needs of the population by perfecting the activity of public administration authorities in the context of administrative decentralization.

Research objectives: to study the theoretical and bibliographic basis of the process of organization and provision of local public services by local public authorities; analysis of the evolution of the system of local public services in order to determine the main development trends; study of the mechanisms of interaction between central public authorities and local public authorities of the Republic of Moldova in matters of organization and provision of public services; analysis of the experience of the countries of the European Union in matters of increasing the efficiency of the system of public services in order to modernize the national system of public services; analysis of the particularities of the organization and provision of public services in ATU Gagauzia; identification of current trends in the development of local public services in the context of decentralization and European integration.

The scientific novelty and originality of the work lies in the analysis of the mechanisms of interaction between central public authorities and local public authorities in matters of delimitation of powers and competencies; determining the prospects for the development of the national system of public services of the Republic of Moldova, taking into account the experience of the formation and development of the pan-European system of public services; in the study of the role of national systems of public services of the countries of the European Union in matters of modernization; in studying the role of institutional actors in the mechanism of legal regulation of the organization and provision of local public services; analysis of factors of regional policy in the issues of modernization of the system of public services.

The scientific problem solved in the process of conducting the study is the scientific substantiation of the need for interaction between the institutional entities-organizers of the provision of local public services and the determination of their powers and competencies in matters of modernizing the management process of local public administration bodies in the process of organizing and providing local public services.

The theoretical significance of the study lies in the study of the volume and content of their own concepts of the process of organizing and providing local public services; identifying patterns and modern trends in the modernization of national systems of public services; in the analysis of theoretical concepts of various foreign authors and national researchers in the issues of modernization of the management of local public services.

The applied value of the study is determined by the final recommendations and proposals that can be used by employees and local public authorities: to improve the skills of effective management of organizational processes and the provision of local public services in practice; for the implementation of the researched experience in the practical activities of the organization of improved public services in order to provide public services of a higher quality.

The implementation of scientific results was carried out through the publication of research articles in specialized scientific journals, participation in international conferences, the practical participation of the author in the implementation of projects for the organization and provision of local public services as a mayor with 5 mandates

АННОТАЦИЯ

Готишан Николай, Организация и предоставление местных публичных услуг в контексте административной децентрализации
Докторская диссертация в области административных наук. Кишинев, 2023

Структура диссертации: аннотация, введение, три главы, общие выводы и рекомендации, библиография из 292 наименований, 19 схем, 5 таблиц, 7 приложений, 150 страниц основного текста, 33 страницы дополнительной части. Полученные результаты опубликованы в 7 научных работах.

Ключевые слова: публичные услуги, местные публичные услуги, децентрализация, публичное управление, местная автономия, Республика Молдова, местное публичное управление, Европейская Хартия Местного Самоуправления.

Область исследования: Социальные и экономические науки.

Научный профиль: Публичное управление.

Целью исследования является комплексный анализ процесса организации и предоставления местных публичных услуг, направленных на удовлетворение потребностей населения посредством совершенствования деятельности органов публичного управления в контексте административной децентрализации.

Задачи исследования: исследование теоретической базы процесса организации и предоставления местных публичных услуг ОМПУ; анализ эволюции системы местных публичных услуг с целью определения основных тенденций развития; исследование механизмов взаимодействия ОЦПВ и ОМПУ Республики Молдова в вопросах организации и предоставления публичных услуг; анализ опыта стран Европейского Союза в вопросах повышения эффективности системы публичных услуг с целью модернизации национальной системы публичных услуг; анализ особенностей организации и предоставления публичных услуг в АТО Гагаузия; выявление современных тенденций развития местных публичных услуг в контексте децентрализации и евроинтеграции.

Научная новизна и оригинальность работы заключается в анализе механизмов взаимодействия ОЦПВ и ОМПУ в вопросах разграничения полномочий и компетенций; определения перспектив развития национальной системы публичных услуг Республики Молдова с учётом опыта становления и развития общеевропейской системы публичных услуг; в исследовании роли национальных систем публичных услуг стран Европейского Союза в вопросах модернизации; в изучении роли институциональных субъектов в механизме нормативно-правового регулирования организации и предоставления местных публичных услуг; анализ факторов политики регионального развития в вопросах модернизации системы публичных услуг.

Научная проблема, решённая в процессе проведения исследования, заключается в научном обосновании необходимости взаимодействия между институциональными субъектами-организаторами оказания местных публичных услуг и определения их полномочий и компетенций в вопросах модернизации процесса управления ОМПУ процессом организации и предоставления местных публичных услуг.

Теоретическая значимость исследования состоит в исследовании объёма и содержания собственных понятий процесса организации и предоставления местных публичных услуг; выявлении закономерностей и современных тенденций модернизации национальных систем публичных услуг; в анализе теоретических концепций различных зарубежных авторов и национальных исследователей в вопросах модернизации менеджмента местных публичных услуг.

Прикладная ценность исследования определяется итоговыми рекомендациями и предложениями, которые могут быть использованы работниками и ОМПУ для усовершенствования навыков эффективного управления процессами организации и предоставления местных публичных услуг на практике; для интеграции исследованного опыта в практическую деятельность организации усовершенствованных общественных служб с целью предоставления публичных услуг более высокого качества.

Внедрение научных результатов осуществлялось посредством публикации статей исследования в специализированных научных журналах, участия на международных конференциях, практическом участии автора во внедрении проектов по организации и предоставлению местных публичных услуг в качестве примара с 5-тью мандатами.

GOTIȘAN NICOLAI

**ORGANIZAREA ȘI PRESTAREA SERVICIILOR PUBLICE LA NIVEL LOCAL ÎN
CONTEXTUL DESCENTRALIZĂRII ADMINISTRATIVE**

**SPECIALITATEA: 563.02. – ORGANIZAREA SI DIRIJAREA ÎN INSTITUTIILE
ADMINISTRATIEI PUBLICE; SERVICII PUBLICE**

Rezumatul tezei de doctor în științe administrative

Aprobat spre tipar: 15.09.2023. Hârtie offset. Tipar offset. Coli de tipar 2,0	Formatul hârtiei 60x84 1/16 Tirajul 30 ex. Comanda nr. 79/23
--	--

Centrul Editorial – Poligrafic al Universității de Stat din Moldova,
str. Mateevici 60, Chișinău, MD 2009, Republica Moldova